

# TILSYNSRÅDET FOR KRIMINALOMSORGEN

## TILSYNSRAPPORT

**Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling  
samfunn, Kongsvinger** 13. mai 2025

## Innholdsfortegnelse

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Innledning.....                                                           | 3  |
| 1.1. Tilsynsrådet for kriminalomsorgen.....                                  | 3  |
| 1.2. Gjennomføring av tilsynet.....                                          | 3  |
| 2. Tilsynsrådets vurderinger .....                                           | 4  |
| 2.1. Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn.....                       | 4  |
| 2.2. Former for gjennomføring av soning og programmer .....                  | 4  |
| 2.2.1. Elektronisk kontroll .....                                            | 4  |
| 2.2.2. Gjennomføring av straff i institusjon (§12-soning) .....              | 5  |
| 2.2.3. Ungdomsstraff og ungsomsansvarlig .....                               | 6  |
| 2.2.4. Bøtetenesten .....                                                    | 6  |
| 2.3. Bygningsmasse og sikkerhet.....                                         | 7  |
| 2.4. Tilbakeføring, BRIK-kartlegging og samarbeid med fengselsenhetene ..... | 7  |
| 3. Tilsynsrådets anbefalinger.....                                           | 9  |
| 4. Tilbakemelding og oppfølging .....                                        | 11 |

# 1. Innledning

## 1.1. Tilsynsrådet for kriminalomsorgen

Tilsynsrådet er uavhengig i sitt arbeid og kan ikke instrueres om lovtolkning eller skjønnsutøvelse. Tilsynsrådet består av en fast ledelse på tre personer: Verna Rege Nilssen, Oddvar Thorbjørnsen Faltin og Tonje Lilaas Larsen. Den lokale forankringen er videreført gjennom Tilsynsrådets fylkesbaserte sammensetning med lokale medlemmer. Sivilrettsforvaltningen har oppgaven som sekretariat for Tilsynsrådet.

Tilsynsrådet skal føre tilsyn med at personer som er innsatt i kriminalomsorgens institusjoner, behandles i samsvar med gjeldende rett og at deres velferd ivaretas. Tilsynsrådet skal også føre tilsyn med at personer som gjennomfører varetekt eller straff utenfor institusjon, behandles i samsvar med gjeldende rett.

Tilsynsrådet kan ta opp saker av eget tiltak eller etter henvendelse fra innsatte, domfelte, siktede, botlagte, pårørende eller ansatte.

Ved hvert tilsynsbesøk i kriminalomsorgens institusjoner skal minst to medlemmer av Tilsynsrådet delta, så langt mulig én fra ledelsen. Tilsynsbesøket kan varsles på forhånd eller være uanmeldte. Domfelte og innsatte har rett til å kommunisere fortrolig med Tilsynsrådet og sekretariatet.<sup>2</sup>

Tilsynsrådet og sekretariatet har taushetsplikt etter forvaltningsloven. Taushetsplikten omfatter også forhold av betydning for sikkerheten i kriminalomsorgens institusjoner eller for gjennomføringen av straff utenfor fengsel.<sup>3</sup>

Det skal skrives en tilsynsrapport etter hvert tilsyn.<sup>4</sup>

## 1.2. Gjennomføring av tilsynet

Tirsdag 13. mai 2025 var Tilsynsrådet på tilsyn ved kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn, Kongsvinger kl. 14.00.

Følgende personer deltok fra Tilsynsrådet:

- Oddvar Thorbjørnsen Faltin (nestleder)
- Anders Koldem (lokalt medlem)

Avdeling samfunn, Kongsvinger ble varslet om tilsynsbesøket i brev 9. april 2025. Det ble innhentet dokumentasjon i forkant og etterkant av tilsynet.

---

<sup>1</sup> Tilsynsrådet for kriminalomsorgen er opprettet i medhold av straffegjennomføringsloven kapittel 2 A, se Prop. 46 L (2022–2023). Tilsynsrådets ansvar og oppgaver er nærmere regulert i forskrift om tilsynsrådet for kriminalomsorgen.

<sup>2</sup> Straffegjennomføringsloven § 9 a.

<sup>3</sup> Straffegjennomføringsloven § 9 c første ledd.

<sup>4</sup> Forskrift om tilsynsrådet for kriminalomsorgen § 7.

## 2. Tilsynsrådets vurderinger

### 2.1. Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn

Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn har hovedkontor på Hamar, og lokale friomsorgskontorer i Kongsvinger, Gjøvik og Lillehammer. Hvert lokalkontor administrerer alle former for straffegjennomføring utenfor fengsel, med unntak av gjennomføring med elektronisk kontroll som administreres av kontoret i Hamar. Friomsorgen i Innlandet har ingen rusmestringstilbud.

Avdeling samfunn Innlandet har totalt 30 ansatte og følger opp straffegjennomføringen til mellom 650 til 900 domfelte hvert år. Omtrent halvparten av disse gjennomfører straffen med elektronisk kontroll. Avdeling samfunn Innlandet hadde en nedgang i saker inn i 2024 sammenlignet med tidligere år. Avdelingen mener dette skyldes at påtalemyndigheten i området har prioritert saker der de domfelte ikke er aktuelle for å gjennomføre straffen utenfor fengsel.

### 2.2. Former for gjennomføring av soning og programmer

#### 2.2.1. Elektronisk kontroll

Tertialrapporten for 2024 viser at Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn hadde et samlet belegg på 84% i 3. tertial, og et totalt belegg på 87% for hele året. Kriminalomsorgen Innlandet er tildelt totalt 32 fotlenker, og kapasitetsutnyttelsen av disse skal være på 90%. Friomsorgskontoret nådde ikke målet om 20% delgjennomføringer i Kriminalomsorgen Innlandet i 2024, men rapporterte om 15%.

Ved avdeling samfunn, Kongsvinger jobber to av fire ansatte med elektronisk kontroll. Friomsorgskontoret opplever at det er god dialog med fengslene og at fengslene holder friomsorgen oppdatert om aktuelle kandidater for delgjennomføring. Friomsorgskontoret begrunner det lave antallet delgjennomførere med at en stor andel av de innsatte i fengslene i Innlandet soner for lovbruddskategorier som er utelukket fra straffegjennomføring med elektronisk kontroll etter gjeldende reglement.<sup>5</sup>

Alle domfelte må møte i et av friomsorgskontorene før de kan gjennomføre soning med elektronisk kontroll. Dersom de innsatte må møte på avtalt sted for samtaler med friomsorgen regnes ikke reisetiden som en del av gjennomføringen av straffen. Tilsynsrådet peker på at dette kan medføre at gjennomføringen av straffen kan bli ulik avhengig av hvor den domfelte er bosatt.

Friomsorgskontoret opplyser at saksbehandlingstiden for behandling av søknader om straffegjennomføring med fotlenke i noen tilfeller har oversteget 60 dager. Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på om friomsorgskontoret sender ut et midlertidig svar dersom søknaden ikke kan behandles «i løpet av en måned».<sup>6</sup>

---

<sup>5</sup> Forskrift om straffegjennomføring § 7-2 fjerde ledd første og andre punktum

<sup>6</sup> Forvaltningsloven § 11 a tredje ledd

Per 13. mai 2025 er det en domfelt i kategorien «varig soningsudyktige» som gjennomfører soningen med fotlenke (EKVAS).

Avdeling samfunn, Kongsvinger opplyser at de ikke har hatt noen som gjennomfører straffen med fotlenke med sporingsteknologi. Avslag på slik soning har blitt vurdert på nytt. Gjennom 2024 fokuserte avdeling samfunn, Kongsvinger på å finne mulige kandidater for sporingsteknologi, og avdelingen oppgir at de jobber videre med å finne aktuelle kandidater i 2025. De har et spesielt fokus på delgjennomførere som ikke innvilges prøveløslatelse.

I 2024 registrerte Kongsvinger avdeling 15 brudd på vilkårene for gjennomføring av straff med elektronisk kontroll. Tilsynsrådet ber om en tilbakemelding på hvilken reaksjon som ble gitt på bruddene, og det totale antallet domfelte med elektronisk kontroll i samme periode.

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- belyser utfordringen og løfter behovet for et sentralisert system som kan fange opp mulige kandidater som soner i fengsel, ikke bare i eget distrikt, men i fengsler over hele landet.
- løfter urimeligheten i at ikke noe av reisetiden inngår som avregning av timer i de tilfeller der dommen er utregnet i timer (samfunnsstraff).
- jobber for at domfelte kun skal dekke en egenandel av reiseutgiftene til friomsorgskontor eller andre reiser som inngår i soningen.

#### **Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- hvilken reaksjon som ble gitt ved bruddene på vilkår for gjennomføring av straff med elektronisk kontroll, samt det totale antallet domfelte med elektronisk kontroll i samme periode.

### **2.2.2. Gjennomføring av straff i institusjon (§12-soning)**

Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn rapporterer om en stor nedgang i antall saker og soningsdøgn på §12 i Innlandet. Friomsorgskontoret rapporterte om 3347 døgn med §12-soning i 2024. Antallet saker er halvert siden 2021, og friomsorgskontoret begrunner det i inntakskriterier for §12 og at domfelte ikke fyller de ordinære vilkårene for rett til behandling i spesialisthelsetjenesten. Kriminalomsorgen Innlandet har nesten utelukkende samarbeid med rusinstitusjoner, men forklarer at pasientrettigheter og henvisning til behandling er nødvendig for å få plass ved disse institusjonene.

I 2024 registrerte Kongsvinger avdeling fem brudd på vilkårene for gjennomføring av straff i institusjon. Tilsynsrådet ber om en tilbakemelding på hvilken reaksjon som ble gitt på bruddene.

Friomsorgskontoret var av den oppfatning at ikke alle steder som tilbød soning på §12 hadde et kvalitetssikret tilbud til de domfelte. De ønsket seg en sentral kvalitetssikring, der det fremkom hva den enkelte institusjon kunne tilby, samt hvilke plikter den innsatte hadde under oppholdet. De hadde også vært steder der de stilte spørsmål ved fasilitetene i boenhetene for de innsatte. Slik Tilsynsrådet ser det burde dette være sentralisert og mer systematisert.

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- løfter utfordringen med manglende kvalitetssikring av de ulike stedene med mulighet for §12-soning.
- sikrer at godkjenning/videreføring av soningsgjennomføring ved den enkelte institusjon baseres på innhentet dokumentasjon og lokalkunnskap fra regionen institusjonen ligger.

#### **Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- hvilken reaksjon som ble gitt ved bruddene på vilkår for gjennomføring av straff i institusjon.

#### **2.2.3. Ungdomsstraff og ungsomsansvarlig**

Ved Tilsynsrådets besøk hadde avdeling samfunn, Kongsvinger 10 personer på ungdomsstraff. Friomsorgskontoret legger opp til månedlige møter med ulike aktører. Tilsynsrådet oppfatter at ungdommene følges opp av friomsorgen i varierende grad, fra ukentlig til månedlig.

Avdeling samfunn, Kongsvinger har ikke mottatt ressurser til å ansette en egen ungdomsansvarlig. Friomsorgskontoret anser ungdomsansvarlig som verdifullt, og har satt inn en saksbehandler i rollen som ungdomskontakt. Tilsynsrådet synes det er positivt at avdelingen gjør egne tiltak for å følge opp unge domfelte, men mener de også bør fortsette arbeidet for å styrke oppfølgingen av unge domfelte.

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- fortsetter å jobbe for å få ressurser til ungdomsansvarlig for å sikre god og riktig oppfølging av unge.

#### **2.2.4. Bøtetenesten**

I 2024 mottok bøtetenesten i Innlandet 55 saker, som er en klar økning fra 2023 hvor de kun mottok fire saker. Friomsorgskontoret rapporterer om at stort sett alle iverksatte saker inneholder samfunnsnyttig tjeneste. I situasjoner hvor den botlagtes fysiske og/eller psykiske helsetilstand er for dårlig til å kunne gjennomføre tjenesten på forsvarlig og hensiktsmessig måte, kan bøtetenesten bestå av «program eller andre tiltak som er egnet til å motvirke kriminalitet».<sup>7</sup>

Avdeling samfunn, Kongsvinger forklarer at de har et behov for at anmodningen er presis med tanke på hvilken type personundersøkelse det er snakk om og hva som skal vurderes. Friomsorgskontoret opplever at det er krevende å gjennomføre kvalitativt gode personundersøkelser innen fristene.

---

<sup>7</sup> Forskrift til straffegjennomføringsloven § 8-4 første og andre ledd

Frimsorgskontoret forklarte at flere som idømmes narkotikakontroll med domstolskontroll ikke har vært vurdert av frimsorgen i forkant. Frimsorgskontoret har erfaring med at flere av disse ikke klarer å gjennomføre, og mener at dette kan gi en opplevelse av å «feile», og bidra til en manglende mestringfølelse. Tilsynsrådet mener at avdeling samfunn, Kongsvinger må arbeide for bedre samarbeid med påtalemyndigheten om bruk av narkotikakontroll med domstolskontroll.

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- arbeider for gode rutiner og et godt samarbeid som muliggjør rask avklaring av hvilken type personundersøkelse som er etterspurt.
- jobber videre for at domfelte som er gitt mulighet til å sone i samfunnet, skal klare å gjennomføre soningen utenfor anstalt, uavhengig om at det er gjort personundersøkelse eller ikke.

### **2.3. Bygningsmasse og sikkerhet**

Avdeling samfunn, Kongsvinger har ikke møterom med to utganger. Dette medfører at møter med domfelte ofte holdes på de ansattes kontor, der saksbehandler sitter innerst i rommet og domfelte nærmest døren. Løsningen er valgt for at domfelte skal kunne forlate rommet dersom vedkommende har vansker med å kontrollere aggresjon eller sinne.

Tilsynsrådet mener at dette legger et uforholdsmessig stort ansvar på domfelte for å roe ned situasjonen dersom det oppstår konflikt, fordi den ansatte ikke selv har mulighet til å forlate rommet om de opplever situasjonen som farlig. Tilsynsrådet mener avdeling samfunn, Kongsvinger bør arbeide for å anskaffe møterom med to utganger.

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- jobber for midler til å utbedre lokalene ved frimsorgskontret i tråd med kravene til nye kontorlokasjoner, for å redusere faren for brudd ved at domfelte handler uheldig.

### **2.4. Tilbakeføring, BRIK-kartlegging og samarbeid med fengselsenheter**

Kriminalomsorgen Innlandet rapporterer om 186 gjennomførte BRIK-kartlegginger i 2024. Åtte av disse kartleggingene ble gjennomført ved avdeling samfunn, Kongsvinger.

Tilsynsrådet ber om en tilbakemelding på antall BRIK-kartlegginger som ikke ble gjennomført i 2024, samt hva avdelingen hadde som måltall i samme perioden.

Avdeling samfunn opplever at informasjon fra fengslene om eventuelle utfordringer knyttet til helse eller selvdrapsrisiko hos innsatte under soning ikke alltid er tilstrekkelig. Mangelfull informasjonsflyt gjør forebygging vanskeligere og kan føre til at samme opplysninger må innhentes flere ganger. Tilgang til relevant informasjon fra fengslene er særlig viktig ved psykiske helseutfordringer, slik at helsetjenesten i kommunen eller spesialisthelsetjenesten kan kobles på i tide.

Avdeling samfunn ønsker et styrket samarbeid på tvers av kriminalomsorgen. Slik det er i dag opplever frimsorgen seg lite integrert i helheten. Frimsorgen mener de benyttes i liten grad som delgjennomføring av straff, og domfelte får ofte utilstrekkelig informasjon fra fengslene før overføring – for eksempel om frimsorgens forventninger til dem.

**Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- gjennomfører systematiske kartlegginger av psykisk og somatisk helse, herunder avklare om det foreligger forhøyet selvdraprisiko.
- innhenter informasjon fra andre enheter ved behov.

**Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- antall BRIK-kartlegginger som ikke ble gjennomført i 2024, samt hva avdelingen hadde som måltall for samme periode.

### 3. Tilsynsrådets anbefalinger

Tilsynsrådet mener at kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn, Kongsvinger må sørge for at domfelte/siktede/botlagtes rettigheter og velferd ivaretas, uavhengig av overordnede rammebetingelser. Våre anbefalinger og punkter vi ønsker tilbakemelding på gjentas her:

#### Elektronisk kontroll

##### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- jobber for et sentralisert system som kan fange opp mulige kandidater som soner i fengsel, ikke bare i eget distrikt, men i fengsler over hele landet.
- sikrer tilstrekkelige ressurser og synliggjør ulikheter og urettferdighet som følge av lang reisevei for enkelte.
- vurderer om deler av reisetiden bør inngå som avregning av timer i de tilfeller der dommen er utregnet i timer (samfunnsstraff).
- sikrer at reiseutgifter kun har en egenandel, og refunderer overskytende på lik linje med reise til helsehjelp.

##### **Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- hvilken reaksjon som ble gitt ved bruddene på vilkår for gjennomføring av straff med elektronisk kontroll, samt det totale antallet domfelte med elektronisk kontroll i samme periode.

#### Gjennomføring av straff i institusjon (§12-soning)

##### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- løfter utfordringen med manglende kvalitetssikring av de ulike stedene med mulighet for §12-soning.
- sikrer at godkjenning/videreføring av soningsgjennomføring ved den enkelte institusjon baseres på innhentet dokumentasjon og lokalkunnskap fra regionen institusjonen ligger.

##### **Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- hvilken reaksjon som ble gitt ved bruddene på vilkår for gjennomføring av straff i institusjon.

### Ungdomsstraff og ungdomsansvarlig

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- jobber for å få ressurser til ungdomsansvarlig for å sikre god og riktig oppfølging av unge.

### Bøtetjenesten

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- arbeider for et godt samarbeid som muliggjør rask avklaring av hvilken type personundersøkelse som er etterspurt.
- jobber videre for at domfelte som er gitt mulighet til å sone i samfunnet, skal klare å gjennomføre soningen utenfor anstalt, uavhengig om at det er gjort personundersøkelse eller ikke.

### Bygningsmasse og sikkerhet

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- jobber for midler til å utbedre lokalene ved friomsorgskontret i tråd med kravene til nye kontorlokasjoner, for å redusere faren for brudd ved at domfelte handler uheldig.

### Tilbakeføring, BRIK-kartlegging og samarbeid med fengselsenhetene

#### **Tilsynsrådet anbefaler at avdeling samfunn, Kongsvinger**

- gjennomfører systematiske kartlegginger av psykisk og somatisk helse, herunder avklare om det foreligger forhøyet selvdraprisiko.
- innhenter informasjon fra andre enheter ved behov.

#### **Tilsynsrådet ber om tilbakemelding på**

- antall BRIK-kartlegginger som ikke ble gjennomført i 2024, samt hva avdelingen hadde som måltall for samme periode.

## **4. Tilbakemelding og oppfølging**

Kriminalomsorgen Innlandet, avdeling samfunn, Kongsvinger har fått mulighet til å kommentere faktaopplysningene i rapporten 6. februar 2026 og 25. februar 2026. Fengselet er også bedt om å redegjøre for sin oppfølging av rapportens anbefalinger innen 11. juni 2026, som vil publiseres sammen med tilsynsrapporten.